

SPLATNOST FAKTUR VE STAVEBNICTVÍ

Filip Bušina¹

Abstract:

Building industry is currently in a very poor condition that has been experienced since 2008. Strict adherence to invoice maturity terms could be one of tools that could enliven and streamline the economic activities in the building industry. A basic principle should be the proportionality among individual companies doing business with each other taking into account the size of the given building company and its market position. This applies doubly thanks to the high multiplication effect, from the point of view of high level of inter-industry cooperation of big, medium and small companies including tradesmen. Despite clearly defined invoice maturity criteria (No.179/2013 Coll., by the amended Commercial Code), building companies resort to infringing this law and they do not respect the invoice maturity terms. This adversely affects the entire society both from the economic and social point of view.

Key words:

Competitiveness, Liquidation, Maturity, Building industry

Klíčové slova:

Konkurenceschopnost, Likvidace, Splatnost, Stavebnictví

1. Úvod

Splatnost faktur a problematika opožděných plateb byla v EU poměrně zešíroka diskutovanou otázkou, která se původně řešila již v roce 1995. Tato skutečnost byla dána tím, že si většina zákonodárců uvědomovala, že nastavená pravidla platebních operací, mohou zásadním způsobem pomoci nejen samotným obchodním společnostem, ale především jednotlivým státům. Doporučení pro sjednocení platebních operací (2000/35/ES ze dne 29. června 2000 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích) se však nesetkalo s očekávanými výsledky. [1]

Z tohoto důvodu byla dne 16. 2. 2011 přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2011/7/EU, o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích. Směrnice však neplatila přímo v členských státech EU a ty jí tak musely jednak přizpůsobit svůj právní řád a dále pak aplikovat do 18 měsíců po vyhlášení ve věstníku. V České a Slovenské republice připadala tato aplikace zhruba na polovinu roku 2012, přičemž její platnost byla omezena do roku 2013. Směrnice mimo jiné stanovila maximální lhůtu pro uhrazení faktur 30 dnů. Směrnicí schválili v roce 2010 poslanci Evropského parlamentu ve Štrasburku a už dříve s ní souhlasily i členské země. [2]

---

¹ Ing. Filip Bušina, PhD., MBA, Vysoká škola politických a společenských věd, Katedra společenských věd, Ovčárecká 312, 280 02 Kolín, tel. č.: +420/321 734 711, e-mail: filipbusina@busina.cz

Situace v oblasti splatnosti faktur byla před aplikací směrnice č. 2011/7/EU o postupu proti opožděným platbám v České a Slovenské republice neucelena a nastavena na historicky nastavených termínech, kdy jak v soukromém tak veřejném sektoru záležela vždy na samotných zadavatelích. To se tak následně začalo negativně projevovat, na základě prohlubujících se ekonomických dopadů započatých v roce 2008, odrážejících se mimo jiné ve snižování počtu vypisovaných veřejných zakázek, snižujícím se růstu HDP, vyhocené konkurenci, a neustále se prodlužující splatnosti faktur. Právě tato skutečnost, primárně vedla k zvýšenému tlaku na nutnost aplikace směrnice č. 2011/7/EU o postupu proti opožděným platbám v jednotlivých členských státech.

Výše uvedená směrnice č. 2011/7/EU o postupu proti opožděným platbám, neboli povinnosti hradit faktury nejpozději do 30 dnu od data jejich vystavení byla v České republice přijata dne 1. 7. 2013. Tato směrnice mimo jiné zakládá povinnost úhrady pod sankcí úročenou 8 % plus repo sazba ČNB p. m. a pevnou částkou jako úhradou za prodlení. Podle původního scénáře měla být tato směrnice implementována a vstoupit v účinnost nejpozději dne 16. 3. 2013. Její implementace však proběhla až zákonem č. 179/2013 Sb., novela obchodního zákona, ve znění pozdějších předpisů, dne 1. 7. 2013. [2] [3]

Ve Slovenské republice byla zmíněná směrnice č. 2011/7/EU o postupu proti opožděným platbám přijata pod číslem 9/2013 Z. z., kdy byl přijat zákon, kterým se měnil a doplnil původní zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákon, ve znění pozdějších předpisů. Přijatá novela obchodního zákona tak stanovila pravidla, že splatnost faktur u orgánů veřejné správy je 30 až 60 dní a v podnikatelském prostředí si jednotliví podnikatelé mohou splatnost faktur smluvně dohodnout. Uvedená novela obchodního zákona vstoupila v platnost dne 1. února 2013. [4]

2. Očekávané změny

Očekávané změny, které by řádně stanovená splatnost faktur zcela jistě přinesla, by nepochybně měly pozitivní celohospodářský dopad, v podobě oživení ekonomiky a nastartování investic. Sektor stavebnictví, včetně navazujících oborů, by získal řadu investičních příležitostí a ty by se následně přenesly do vzájemné konkurenceschopnosti, včetně zvýšení celkové zaměstnanosti v tomto oboru.

Naproti tomu je nutné konstatovat, že očekávané se nedostavilo a nedodržování splatnosti faktur je přetrvávajícím problémem celohospodářského významu, a to nejen ve stavebnictví, v rámci České i Slovenské republiky, ale také v jiných oborech.

3. Aktuální situace ve stavebnictví

Aktuální situaci mezi stavebními podniky v České a Slovenské republice v oblasti splatnosti faktur lze označit za vysoce neetickou a nemorální. Stavební podniky, které můžeme rozčlenit na velké, střední a malé, jsou z hlediska stávající hyperkonkurence ochotny přistupovat k dříve zapovězenému chování a podle svých možností přistupují k praktikám, které je z hlediska jejich možností staví do lepší konkurenční pozice.

Členění velikosti podniků podle Eurostatu:

- Malý podnik: 1–49 zaměstnanců;
- Střední podnik: 50–249 zaměstnanců;

- Velký podnik: 250 a více zaměstnanců.

Malé podniky můžeme označit za nejslabší článek ve stavebním řetězci. Vzhledem k dlouhodobě nepříznivé ekonomické situaci jsou ekonomicky nekonkurenceschopné a finančně vyčerpané. V mnoha ohledech jsou odkázány na spřízněné stavební podniky spadající do kategorie středních a velkých stavebních podniků. Dodržování 30denní splatnosti faktur by tak pro tento typ podniků bylo vysvobozením a do jisté míry i jejich oživením. Důvod proč tomu tak není, můžeme přičítat vysokému počtu malých stavebních podniků a přetlaku o stavební práce z pozice subdodávek. V konečném důsledku to znamená, že jednotlivé malé stavební podniky jsou z důvodu získání jakékoli práce ochotny nabídnout a) nižší cenu oproti ostatním uchazečům (byť i nereálnou); b) dlouhou dobu splatnosti, tak aby namotivovaly zadavatele.

Střední podniky jsou v tomto ohledu oproti malým podnikům v lepší vyjednávací pozici, avšak i tyto podniky se potýkají s řadou problémů. Mnoho středních stavebních podniků, bylo nuceno snížit svoje stavy a restrukturalizovat, a to především z důvodu optimalizace nákladů pro zachování konkurenceschopnosti. Mnoho z nich je také ekonomicky závislých na bankovních institucích, od kterých čerpají bankovní pozastávky a kontokorenty (odvíjející se od obratu stavební společnosti), které jim umožňují účastnit se vybraných výběrových řízení. Toto může být i jeden z důvodů, proč tyto podniky v jednotlivých obchodních případech podávají dumpingové ceny s cílem za každou cenu vyhrát. To se však následně projevuje výrazným tlakem na co nejnižší cenu a nejdelší splatnost faktur, přenášenou na jednotlivé sub-dodavatele. V konečném důsledku se tak tyto praktiky projevují neschopností konkurovat, kvalitně plnit danou realizaci a být solventní.

Velké podniky jsou v současné době převážně nadnárodními koncerny, které doznaly jisté optimalizace a momentálně si plně uvědomují svoji sílu a pozici na trhu. Ta spočívá v jejich finanční samostatnosti a schopnosti efektivně reagovat na jakoukoli stavební nabídku. Dále pak ve schopnosti jednat se středními a malými stavebními podniky, kdy konkurenční boj o práci mezi těmito subjekty je tak silný, že velké stavební podniky mají téměř 100% jistotu, že danou práci rozprodají i za podmínek, které jsou pro malé a střední stavební podniky nevýhodné. Nevýhodou velkých stavebních podniků je ta skutečnost, že objem vypisovaných stavebních zakázek není dostatečně vysoký a není schopen pokrýt jejich celkovou poptávku. Z tohoto důvodu tak v mnoha případech mezi sebou velké společnosti iracionálně soutěží a podávají zavádějící nabídky (dumpingové ceny) což se v konečném důsledku opětovně přenáší na střední a malé stavební podniky, kterým je daná práce zadávána.

4. Závěr

Nastavení třicetidenní splatnosti faktur má zcela jistě své opodstatnění. Paradoxem ovšem je, že jak v České, tak Slovenské republice není ani ve veřejném ani v soukromém sektoru dodržována. Proto se domnívám, že precizní kontrola ze strany ministerstev financí České a Slovenské republiky a dále pak striktní dodržování zákonů, kladoucích důraz na třicetidenní splatnost by mělo být společným zájmem celé společnosti (stát, podnikatelské subjekty), a to zejména z důvodu zlepšení nepříznivé ekonomické situace ve stavebnictví i jiných oborech. Nastavení jasných podmínek pro jednotlivé stavební podniky, především střední a velké, by proto nemělo být oddalováno, ale co nejdříve přijato.

5. Použitá literatúra

- [1] Směrnice Evropského parlamentu a rady 200/35/ES. [online] [cit. 2014-3.30] Dostupné z: <http://www.smetanova5.cz/legislativa/smernice-evropskeho-parlamentu-a-rady-2000.pdf>
- [2] Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2011/7/EU ze dne 16. 2. 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích. [online] [cit. 2014-3.30] Dostupné z: <http://www.ucetni-portal.cz/evropskeho-parlamentu-a-rady-c-2011-7-eu-o-postupu-proti-opozdenym-platbam-v-obchodnich-transakcich-85-w.html>
- [3] Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, Předpis 179/2013 Sb0. [online] [cit. 2014-3.30] Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=179&r=2013>
- [4] Novela obchodního zákonníka. [online] [cit. 2014-3.30] Dostupné z: <http://www.vssr.sk/clanok-z-titulky/Novela-Obchodneho-zakonnika-5.htm>